Drošs profils un gudra publicēšana

Vārds, uzvārds: _____ **Klase:** _____

1. daļa. Viltus konti un svešinieki

Pārbaudi, pirms uzticies

1. uzdevums. Profila detektīvs

Izlasi izdomātā konta profila datus. Pasvītro katru viltus konta pazīmi. Cik pazīmju tu atradi?

Lietotājvārds: Laime_jauns_telefons
Profila attēls: dāvanas zīmējums, nav īsta cilvēka foto
Sekotāji: 15 **Seko:** 2340
Apraksts: nav
Konts izveidots: pirms 5 dienām
Kopīgi draugi: 0
Vienīgais ieraksts: “KONKURSS! Ievadi savu paroli un laimē!”

Es atradu _____ viltus konta pazīmes.

Ko tu darītu, ja šis konts sāktu tev sekot vai tev rakstītu?

2. uzdevums. Kurš ar mani runā?

Ko tu darītu? Katrā rindā vari atzīmēt vairākas atbildes.

Ziņa no nepazīstama cilvēka	Neatbildētu	Bloķētu	Izstāstītu pieaugušajam
“Hei, tu labi spēlē! Mums vajadzētu spēlēt kopā! Pievienosi mani?”	☐	☐	☐
“Čau! Man patīk tavi ieraksti. Atsūti man sava tālruņa numuru!”	☐	☐	☐
“Es redzēju tevi parkā. Kāda ir tava adrese? Iziesim kopā pastaigāt?”	☐	☐	☐
“Pāriesim uz privāto čatu. Tikai nevienam nesaki, tas būs mūsu noslēpums!”	☐	☐	☐

Avots: Latvijas Drošāka interneta centrs (drossinternets.lv); rokasgrāmata “Esi interneta izcilnieks!” 2.–6. klasei ·
Sagatavoja: Jolanta Grosberga-Gernere, Jaunmārupes pamatskola

3. uzdevums. Uzmanies, ja...

Turpini teikumu "Uzmanies, ja kāds, ko nepazīsti, ...". Ieraksti trūkstošos vārdus. Izmanto vārdus no rāmīša. Katru vārdu izmanto vienu reizi.

pirmais · noslēpumā · satikt · fotoattēlus · dzīvo · dāvanas · kameru · "nē"

1. Uzrunā tevi _____ un mēģina ievilināt privātā sarakstē.
2. Vēlas, lai jūsu sarakste paliktu _____.
3. Uzstāj, ka vēlas tevi _____ klātienē.
4. Lūdz atsūtīt tavus _____ vai video.
5. Vēlas uzzināt, kur tu _____ un kurā skolā mācies.
6. Piedāvā tev naudu vai _____.
7. Mudina tevi ieslēgt _____.
8. Neņem vērā tavu _____ un ir ļoti uzstājīgs.

4. uzdevums. Ko darīt?

Pabeidz teikumus.

Ja saruna internetā kļūst aizdomīga, es...

Es izstāstītu (kam?)

Vai tas nozīmē, ka tiešsaistē mēs nevaram uzticēties nevienam? Varam, bet...

2. daļa. Domā, pirms publicē!

Publicē gudri

5. uzdevums. Patiesība vai mīts?

Ieraksti P, ja apgalvojums ir patiess, vai M, ja tas ir mīts.

Apgalvojums	P / M
Lielāko daļu sociālo tīklu drīkst lietot tikai no 13 gadu vecuma.	
Ja izdzēšu foto no sava konta, tas pilnībā pazūd no interneta.	
Ja mans konts ir publisks, manus foto redz tikai draugi.	
Ja pie foto atzīmēju vietu, kur atrodos, citi var uzzināt, kur esmu.	
Storijs jeb stāsts pazūd pēc 24 stundām, tāpēc neviens to nevar saglabāt.	
Citi var mani nofotografēt un atzīmēt savā foto, man to pat nezinot.	

6. uzdevums. Publicēšanas luksofors

Ko darīt ar šo foto vai ziņu? Katrā rindā atzīmē vienu atbildi.

Foto vai ziņa	Publicē	Vispirms pajautā	Nepublicē
Tavs zīmējums	☐	☐	☐
Ekskursijas foto, kurā redzami klasesbiedri	☐	☐	☐
Foto, kurā redzams tavas mājas numurs	☐	☐	☐
Smieklīgs drauga foto	☐	☐	☐
Video par tavu ceļu no skolas uz mājām	☐	☐	☐
Saulrieta foto, kurā nav cilvēku	☐	☐	☐
Foto, kurā klasesbiedrs raud	☐	☐	☐

Avots: Latvijas Drošāka interneta centrs (drossinternets.lv); rokasgrāmata “Esi interneta izcilnieks!” 2.–6. klasei ·
Sagatavoja: Jolanta Grosberga-Gernere, Jaunmārupes pamatskola

7. uzdevums. Septiņi jautājumi, pirms publicē

Iedomājies foto, ko tu gribētu publicēt. Neraksti neko privātu! Atbildi uz jautājumiem.

Mans izdomātais foto:

Jautājums	Jā	Nē
1. Vai tas ir labs foto?	☐	☐
2. Vai cilvēkiem, kuri redzami foto, varētu būt iebildumi, ja es to publicētu?	☐	☐
3. Vai foto varētu radīt problēmas citiem cilvēkiem, kuri tajā redzami?	☐	☐
4. Vai foto varētu izraisīt konfliktus vai radīt problēmas man pašam vai pašai?	☐	☐
5. Vai es apzinos, ka šo foto varēs redzēt jebkurš?	☐	☐
6. Vai foto liks manai vecmāmiņai nosarkt?	☐	☐
7. Vai arī pēc gada es jutīšos labi, ka šis foto ir internetā?	☐	☐

Mans lēmums: ☐ publicēšu ☐ vispirms lūgšu atļauju ☐ nepublicēšu

8. uzdevums. Annijas ziņa

> **Annija savā profilā publicē ziņu: “Trīs dienas dzīvošu pie jūras. Novēliet man labas brīvdienas!”**

Vai ir droši publicēt šādu ziņu? Kāpēc?

Kā Annija varētu pastāstīt par brīvdienām drošāk?

3. daļa. Konta drošība

Sargā savu kontu

9. uzdevums. Stipra vai vāja parole?

Šīs paroles ir izdomātas. Atzīmē, kurām prasībām atbilst katra parole. Pēdējā ailē ieraksti S (stipra) vai V (vāja).

Parole	Vismaz 8 rakstzīmes	Lielie burti	Mazie burti	Cipari	Simboli	S / V
qwerty	☐	☐	☐	☐	☐	
Reksis2015 (suņa vārds un dzimšanas gads)	☐	☐	☐	☐	☐	
15.03.2015	☐	☐	☐	☐	☐	
Spr!d!tis1903	☐	☐	☐	☐	☐	
aaaaaaa	☐	☐	☐	☐	☐	
M@zaisPr1ncis	☐	☐	☐	☐	☐	

Atceries: stiprā parolē ir vismaz astoņas rakstzīmes un vismaz trīs no četriem rakstzīmju veidiem. Pat ja parole izpilda šīs prasības, tā ir vāja, ja tajā ir mājdzīvnieka vārds, dzimšanas datums vai gads, atkārtotas vai secīgas rakstzīmes (piemēram, aaaa, 1234, qwerty).

10. uzdevums. Paroles recepte

Izdomā paroli, izmantojot savas mīļākās grāmatas vai dziesmas nosaukumu. Neraksti savu īsto paroli!

Mīļākās grāmatas vai dziesmas nosaukums:

Nosaukuma vārdu pirmie burti (lielie un mazie):

Pievieno ciparus un vismaz vienu simbolu. Izdomātā parole:

11. uzdevums. Tas nebiju es!

Iedomājies, ka nejauši pateici kādam citam savu spēles paroli. Ko viņš varētu izdarīt? Kādas būtu sekas?

Ko viņš varētu izdarīt?	Kādas būtu sekas?

12. uzdevums. Pasargā savu kontu

Ieraksti trūkstošos vārdus. Izmanto vārdus no rāmīša. Katru vārdu izmanto vienu reizi.

pieaugušo · privātuma iestatījumus · publisku · pazīstamiem · vecumu · palīdzību

1. Ja veido kontu spēlē vai lietotnē, dari to kopā ar _____, kuram uzticies.
2. Kopā pārbaudiet _____.
3. Veido privātu, nevis _____ kontu.
4. Spēlē tiešsaistē tikai ar _____ cilvēkiem.
5. Reģistrējoties norādi savu īsto _____.
6. Ja kaut kas tevi satrauc, lūdz _____.

13. uzdevums. Dubulta drošība

Kā ieslēgt divu faktoru autentifikāciju? Sakārto soļus, ierakstot numuru no 1 līdz 6.

Nr.	Solis
	Atver konta iestatījumus.
	Saņem drošības kodu savā telefonā un ievadi to.
	Piesakies savā kontā.
	Ieslēdz divu faktoru autentifikāciju.
	Atrodi sadaļu “Drošība”.
	Izvēlies, kā saņemt kodu: īsziņā vai lietotnē.

Kas var palīdzēt? Vecāki, klases audzinātājs, sociālais pedagogs, psihologs. Ja tev kāds draud, zvani Valsts policijai – 110.

Bērnu un pusaudžu uzticības tālrunis: 116111

Avots: Latvijas Drošāka interneta centrs (drossinternets.lv); rokasgrāmata “Esi interneta izcilnieks!” 2.–6. klasei ·
Sagatavoja: Jolanta Grosberga-Gernere, Jaunmārupes pamatskola